

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune :

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre șase lune . . . 6 " " "
Pre anulu întregu . . . 12 " " "

Pentru Roman'ia :

pre an. întregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a.
" 6 lune 20 " " = 8 " " "
" 3 " 10 " " = 4 " " "

Pentru Insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesca care publicatiune separatu. In Loculu deschis 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costă 10 cr.

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

si in

Strat'a Morariloru Nr. 13

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespondenti regulari ai „Federatiunii.“
Articlii ramisi si nepublicati se voru arde.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a de la 12. iuniu a camerei deputatiloru.

Presiedinte: P. Siomsiciu. Notari: Petru Mihali si Col. Sèlu. D'in partea guvernului: c. Andrasf, Bedecoviciu, Mel. Lonlai, b. Iosefu Eötvösiu si Stefanu Gorove.

Se dă citire proces. verb. alu siedintiei trecute, se autentica.

Apoi se susternu mai multe petitiuni, si se tramitu comisiunii de petitiuni.

Iuliu S'c h w a r t z interpelèza pre întregu ministeriulu, că are de cugetu a despartî ministeriulu agriculturii de alu comerțului si industriei, pentru a se infiintia unu ministeriu de agricultura, — mai departe presentă-va cătu mai curendu proiectu de lege pentru infiintarea unui organu, care sè se ingrigesca de caus'a seraciloru? — Se va comunicà ministrului presiedinte.

Min. fin. Lonlai respunde la interpelatiunea dplui Eugenu Sirmai, cumcâ cei ce au suferitu daune d'in caus'a gerului sèu a sècetei, voru fi dispensati de una parte a contributiunii. — Interpelatoriulu e multumitu cu responsulu.

Min. fin. respunde la interpelatiunea deplui Nic. Iancovicu in caus'a abuzurilor organelor financiare, sustienendu, că finantariu nu comitu abuzuri numai aplica legea. — Interpelatoriulu nu este multumitu cu responsulu, si cere a se pune la ordenea d'ilei, inse majoritatea camerei s'au deshiaratu multumitu cu responsulu.

La ordenea d'ilei urmèza proiectulu de lege pentru votarea recruteru.

Dupa ce vorbescu mai multi pro si contra se face votare nominale, si proiectulu se primesce de base pentru pertratarea speciale cu 276 contra 25 voturi.

Presiedintele anuncia, că directorulu cauzelor reg. cere invoirea camerei pentru ca sè pota intentà procesu de presa contra deplui Svet. Mileticiu pentru căti-va articli esiti in „Zastava“; deci propune a se esmite ca in diet'a trecuta una comisiune de 10 care va avè a cercetà actele si a raportà camerei.

La propunerea deplui Col. Ghyczy, literale acusatorie se punu la ordenea d'ilei pre siedinti'a de luni.

Siedinti'a se inchia la 13/4 or. d. am.

Siedinti'a d'in 14. iuniu a camerei deputatiloru.

Siedinti'a se deschide la 10 ore a. m.

Dupa autenticarea procesului verb. alu siedintiei trecute, presiedintele spune, sè Svet. Mileticiu cere pre cale telegrafica a i se prolungi cu 14 d'ile concediulu. — Se acorda.

Danilu I r a n y i interpelèza pre ministrulu inter. d'in ce caus'a si la acui cerere a numitu in Martiu a. c. comisariu regescu pentru cetatea Pèciu, cum pote considerà de legale numirea comisariului, nefiindu suscrisa de rege, pentru ce nu l'a rechiamatu d'atunci, candu lu-va rechiamà, este aplecatu a susterne camerei actele referitoare la numirea comisariului? — Interpelatiunea se va comunicà ministrului concerninte.

Franciscu D e a c u presinta petitiunea reuniunii femeiloru prevediuta cu 7 mii de suscrieri pentru infiintarea unui modelu de scola superioara pentru femei. — Se tramete comisiunii de petitiuni.

Min. comer. Stef. G o r o v e presinta conventiunea postale inchiata cu Roman'ia libera si cu Serbi'a, in originalu si in traducere, mai departe proiectele de lege pentru inarticularea acestei conventiunii. Cere a se pune la ordenea d'ilei.

Presiedintele intrèba camer'a de voiesce ca numai testulu maghiaru alu conventiunii sè se tiparèta, sèu si in cele lalte limbe, in care este compusa?

Col. T i s a se invoiesce ca sè se tiparèscă numai unguresce, inse doresce ca fie care sectiune sè aiba cătu-unu esemplariu d'in originalu pentru a se confruntà cu traductiunea.

Presiedintele se va ingrigi, ca actulu in cestiune sè se tiparèscă in limb'a unguresca, er' originalulu se va decopià in 9 esemplare.

Col. T i s a d'ice că la responsulu si intrebarea ministrului presiedinte, in caus'a intrepertării legiloru, nu pote respunde in modu directu, ci face motiunea urmatoria :

1. Camer'a sè indrumeze ministeriulu: 1 ca in casulu candu nu elu este organulu competentu pentru esecutarea a aplicarea legii, si candu existe una alta corporatiune competentu a decide in privinti'a espicării necorespondentorie a legii, — sè se retiena de la intrepertarea legii;

2. ca sè nu se amestece in cerculu competentiei juridice a altoru organe chiamate a esecutà legile.

3. sè presinte cătu mai curendu camerei unu proiectu de lege despre responsabilitatea organelor si juridictiuniloru aministrative si in caus'a organizării unei judecatorie nedependente si constitutionale, care sè decida definitivu conformu casuriloru concrete in privinti'a controverselor ce s'ar' ivi intre amintitele organe si juridictiuni sèu intre aceste si ministeriu.

Motiunea acèst'a se va tipari si pune la ordenea d'ilei.

Sigismundu B o r l e a face interpelatiunea urmatoria :

1. Scie dnulu ministru de comunicatiune că foieleloru d'in Vien'a: „Albina“ (romanèscă: si „Novi Pozor“ (croata) li s'au denegatu debitulu postale pentru terele de su coron'a unguresca?

2. De cum-va scie, apoi facutu s'au acèst'a d'in mandatulu sèu celu putieniu cu aprobarea on. d. ministru, — si d'eca nu, voiesce d. ministru a despune ca acèsta mesura anti constitutionale sè incete numai de cătu?

3. Èr' de cum-va s'au intemplat d'in poruncèl'a si ordenulu dsale, ce l'a indemnatu la acèsta procedere irregularu si anticonstitutionale, cum o pote combinà cu principiile constitutionalismului si ale libertății?

Min. de comun. c. M i e u: On. camera, o. d. deputatu este in ratecire, fiindu-că cestiunea apartiene ministeriului de comerțiu.

Min. de comer. G o r o v e: on. camera, candu voiu avè norocire a cunosce interpelatiunea, speru, voiu avè ocaziune a lenisci cu responsulu meu pre d. interpelatori; si pana atunci protestezu contra expresiunii „anticonstitutionale“, cuprinsa in interpelatiune. (Strigari in stang'a: Vomu vedè!)

Presiedintele: Interpelatiunea se va comunicà dnulu ministru de comerțiu.

Min. pres. A n d r a s f i respunde la interpelatiunea deplui Svetozaru Mileticiu, fauta in privinti'a faimiei, că Austro-Ungaria ar' avè de cugetu a ocupà Bosni'a. — Interpelatiunea constă d'in 2 intrebări: 1. Scie guvernulu ungurescu si mai alesu ministrulu presiedinte, că in confinie militare se facu fatia-fatisiu pregatiri pentru resbelu? Este aplecatu a-si intrebuintia influinti'a la loculu competentu mai inaltu, ca guvernulu austro-ungurescu sè nu oserve politic'a interventiunii in orientu er' fatia de Bosni'a politic'a ocupatiunii? — Cu privire la cea d'antfia respunde, că scie d'in funtele celu mai competentu, că in confinie militare nu s'au facutu si nu se facu pregatiri pentru resbelu. In privinti'a intrebării a dou'a, min. pres. este de acèsa parere, că n'avemu altu interesu fatia cu orientulu de cătu sustienerea relatiunii de buna vecinatate. sporirea si ascurarea legatureloru de comerțiu si comunicatiune, si neci decâtu ocupatiunii intr'un'a sèu alta direptiune. Acèsta parere sèu direptiune politica s'au staveritu in comunu intre ministeriulu comunu si guvernulu ungurescu D e o r a - c e inse d. interpelatori cere una

neintreventiune absoluta, min. pres. deshiara, că neintreventiunea in Orientu are si ca una margine, si acèst'a este: neintreventiunea altoru-a.

Luandu-se actu despre responsulu ministrului pres. se presinta voturile pentru membrii delegatiunii. Resultatulu se va publicà in siedinti'a de mane. — Min. comun. c. M i e u cere alegerea unei comisiuni pentru călile ferate. Paulu Madocsányi propune a se alege una comisiune financiarie. — Voturile pentru ambe comisiunile se voru presintà joi (17. l. e.)

Presiedintele arèta epistola vice-directorului cauzelor reg. pentru improcesuarea deplui Mileticiu, Franciscu D e a c u propune a se concrede unei comisiuni de 10 membri cestiunea.

Danilu I r a n i cere a se tipari tote scrisorile D'aci se escà una disputa lunga, in urma majoritatea camerei votèza in contra tiparirii, si estu-modu se trece la ordenea d'ilei, luandu-se la pertratate opeciale proiectulu „despre trupele unguresci de linia.“

Gavr. V á r a d i combate titulu, fiindu-că nu coresponde articlului XII. d'in 1867, in care se amintesc chiaru „armat'a unguresca“ firesce ca parte intregitoria a armatei imperiului, si propune a se intrebuintia expresiunea „armata unguresca.“

Propunerea se sumite votării si se respinge cu 150 contra 120 voturi.

Propunerea comis. centrali la §. 1. ca contingentulu anualu in locu de 39.433 sè staveresca in 39.339 recruti, si in locu de 3943 capete numai 3934, se primesce. — B. Lud. S í m o n i dechiara că a avutu de cugetu a face emendamentulu, ca in locu de 5 se staveresca numai 3 elase, dupa ce inse chiaru si titulu proiectului este nelegalu, nu va propune emendamentulu in cestiune. — Secr. de st. Car. C h e r e a p o l i spune, că cele 5 elase sunt numai pre papiru er' in realitate numai 2 voru veni sub asentare. — Paulu N i a r i combate pre autevorbitoriu. Mai vorbescu cati-va, se primesce emendamentulu comis. centrali ca recrutarea sè se amene pana la 15. aug. Votarea definitiva a proiectului se va face mane. Apoi se trece la pertratate proiectulu de lege despre taiarea galbiniloru de 10 si 20 franci, si se primesce pana la §. 7.

Siedinti'a se inchia la 2 ore d. am.

Siedinti'a d'in 15 iuniu, a camerei deputatiloru.

Siedinti'a se incepe la 10 ore.

Dupa autenticarea protocolului siedintiei precedinti, presiedintele anuncia scrisorile intrate. — Paulu Sontagu (d'in Cenadu, susterne petitiunea mai multoru locuitori d'in comun'a Apatu (cott. Cenadu) pentru vindecarea nedreptatiloru ce li s'au facutu d'in partea preotiloru esmisi cu ocaziunea alegeriloru pentru congresulu catoliciloru latini. Acesta si alte trei petitiuni se trametu comisiunii de petitiuni.

Apoi se publica resultatulu votării pentru membrii delegatiunii trebeloru comuni. S'au presintatu 240 voturi 5 fãra nume, si s'au alesu membri ordenari d'in partea Ungariei:

Iuliu Cautiu cu 233 voturi, Stefanu Bito cu 232, Sandru Buianovicu cu 232, Albertu Semsy cu 231, Colom. Hertelendi cu 230, Antonu Iancovicu cu 230, Franciscu Hazmanu cu 232, Georgiu Ivatskovits cu 230, Eduardu Zsedeni cu 230, Iosifu Bano cu 229, b. Gavr. Chemeni cu 229, Clemente Ernustu cu 228, Paulu Ordodi cu 228, Ionu Pasteli (d'in Maramuresiu) cu 228, Maur. Wahrmanu cu 228, c. Lupu Bethlenu cu 227, Ionu Horvatu cu 257, c. Fernandu Zici cu 227, Ionu Ciotta cu 26, Franciscu Pulschi cu 226, Fridericu Wächter 226, Samuilu Turi cu 225, Iosefu Papu cu 222, c. Iosefu Zici cu 222, Fernandu Eber cu 221, Stef. Rudnai cu 219, Acatiu Petrovai cu 218, Ladislau Szögyényi cu 215, princ. Paulu Esterházi cu 215, Col. Sèlu cu 212, Bernardu Sitani cu 212, Macsimil. Ürményi cu 212, b. Albertu Vodianer cu 210, c. Victoru Zici-Ferraris cu 210,

Georgiu Stratimiroviciu cu 197, Martinu Danielu cu 175; — membri suplenti: Augustinu Clobusitzky cu 221, Danilu Török cu 218, Ernestu Urbanovschi cu 216, Iosefu Kéthelyi cu 214, Acatiu Barcai cu 213, Samuilu Nagy cu 209, Vincentin Bogdanu cu 206, b. Fr. Sirmal cu 201, Stefanu Anyos cu 199. D'in partea Croatiei ca membri ordenari: Alesandru Fodroti cu 221, Stef. Iancio cu 231, c. Lad. Peiacevicu cu 232, Petru Horvatu cu 230; — ca membru suplentu: Stefanu Hervoici cu 231 voturi.

Lad. Gonda interpeleza ministeriul intregu, ca are de cugetu a presinta inca su decursulu sesiunii actuali unu proiectu de lege pentru asigurarea dreptului de asociare si intrunire, si ca regula-se va catu mai in scurtu libertatea industriaria, resolviindu-se in modulu doritu petitiiunile intrate in caus'a acest'a?

Dr. Jos. Hodosu. Onorabila camera! (s'audiu) Amu se facu domnului ministru de interne o interpeleatiune s'audiu. Voiu espune pe scurtu fapt'a.

La a. 1861. s'a formatu in Transilvania o asociatiune sub numirea de „Asociatiune transilvana pentru literatur'a romana si pentru cultura poporului romanu“ (o voce: ce este ast'a?) Numai decatu ve voiu spune si ungresce (vorbitoriulu spune ungresce, apoi continua). Scopulu acestei asociatiuni se cuprinde in titlulu ei; acela este: inaintarea literaturii romane, si prosperarea poporului romanu in cultura; asiedar' dela acesta asociatiune este eschisa tota politic'a, tote discutiunile politice.

Asociatiunea, dupa statute, tiene in totu anulu cate-o adunare generale ordinaria; cu asta ocaziune se primescu membri fondatori si membri ordinari, si se alegu membri onorari.

Astfelu asociatiunea a tenuity si anulu trecut, in luna lui Augustu, adunarea sa generale, si in asta adunare a alesu de membri onorari pe Vasilie Alesandrescu Urechia si pe Bogdanu Petriceicu-Hajdeu, ambi cetatiani ai Romaniei si barbati eruditi, cari atatu pre terenulu limbisticu, catu si in istoria si in literatura peste totu, a facutu multe si meritate servitii pentru cultura gintei romane.

Dupa statutele asociatiunei, alegerea acelor-a cari nu sunt suditi austro magiari, este supusa aprobarei guvernului.

Dilele trecute amu cetitu in diurnale, ca guvernulu magiaru n'ar' fi aprobatu alegerea mai susu-numitiloru, si respective n'ar' fi datu concessiune acestor-a de a pote fi membri onorari ai asociatiunei.

Dreptu aceea intrebui pre domnulu ministru de interne: daca pentru V. A. Urechia si B. P. Hajdeu, alesi membri ai asociatiunei transilvane, intr'adeveru n'a datu concessiune de a pote fi membri acelei asociatiuni; si ce a indemnatu pre dlu ministru la acest'a?

De altmintre, onorabila camera, amu onore a pune interpeleatiunea in scrisu la buroulu casei, si me rogu a se da cetire (s'audiu).

Notariulu cetesce:

Interpeleatiune catra ministr. de interne.

„Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultura poporului romanu“ infintata in Transilvania inca la a. 1861. in adunarea generale d'in anulu trecut a alesu membri onorari pre V. A. Urechia si B. P. Hajdeu, barbati eruditi, si cetatiani d'in Romania;

alegere a acelor-a, cari nu sunt suditi austro magiari, se supune, dupa statute aprobarei guvernului;

in diurnale amu cetitu ca guvernulu magiaru ar fi negatu aprobarea alegerei mai susu numitiloru:

dreptu aceea intrebui, si respective interpelezu pre dlu ministru de interne:

1) V. A. Urechia si B. P. Hajdeu, barbati eruditi d'in Romania, alesi fiindu membri onorari ai asociatiunei transilvane — adeveratu e ca dlu ministru nu li-a datu concessiune de a pote fi membri acelei asociatiuni? Daca e

2) Ce motive a indemnatu pre dlu ministru a nu aproba acea alegere?

Pesta, 15. Iuniu, 1869.

Iosefu Hodosu.

deputatu cercului Bradu, comitatulu arandu.

Presedintele: Se va comunica cu dlu ministru de interne spre a responde in un'a d'in siedintiele viitoare.

Min. de int. b. Wenchheim responde la interpeleatiunea lui Valentinu Cisaru facuta dreptu acusa in contr'a comitetului districtului Fagarasiu. Ministrulu scie ca in adunarea comitetului, candu s'a cititu ordenatiunea pentru alegerea comitetului centralu electoralu, s'au redicatu voci agitative spre a impedece alegerea comisiunii cen., majoritatea comitetului inse s'au conformatu ordenatiunii si au alesu comisiunea electorale, si estu-modu nu pote acusa pre comitetulu districtului Fagarasiu ca ar' fi procesu contr'a legii. Motivulu ca comitetulu numai silitu moralmente au alesu comisiunea electorale, l'am desaprobatu — dice min. — si am indrumatu la ordine comitetulu, asigurandu-lu, ca voiu procede cu tota

stricteti'a legii contr'a a or' ce incercari indreptate contr'a ordenei publice si a legiloru santionate. Am facutu atentu in privint'a acest'a si pre capitaniulu districtului, carele pana acum au procesu legalu si cu tactu, si eredu ca va procede si d'acum inainte conformu ordenatiunii mele. Candu acesta ordenatiune s'a cetitu in siedinti'a comitetului, numai unu oratoru, visariulu grec. Antonnelli a redicatu evventulu propunendu a se face Maiestatii sale una representatiune d'in caus'a dogenei nemeritate. Capitaniulu inse sustienu ca dogen'a in cestiu-ne nu pote servi de base justa pentru representatiunea propusa, si estu-modu s'au luat actul — cu onore — despre acea ordenatiune. — Totu in siedinti'a acea rescriptulu Maiestatii, ce conchiamu diet'a, s'au primitu cu insufletire si profundu devotamentu. Cu privire la abuzurile si violentariile comise de oficianti cu ocaziunea alegerii deputatiloru, am despusu a se face investigatiunea prealabila, si la casu candu plansorile voru fi basate, voiu aplica stricteti'a legii contr'a faptuitoriloru. Alte despusetiuni n'am aflatu a fi necesarie, guvernulu Maiestatii inse nu va suferi neci unu felu de miscaminte si tendintie reactionarie (va se dica: juste si nationale — rap.) ci si va tiene de detorintia a aplica measurele cele mai rigoroze contr'a loru. (Aprobati si aplause — ex offu.)

Csizsar Balint: Sum forte multumitu cu respunsulu dnului ministru de interne.

Min. int. b. Wenchheim responde apoi la interpeleatiunea deplui Gustavu Capu in caus'a organizarii corporiloru reprezentative d'in fundulu regiu. Guvernulu — dice min. — a primitu de base proiectulu universitatii sasesei, si regulamentulu guvernialu numai in privint'a sensului si a modulu d'alegere diferesce de alu univers., fiindu-ca in locu de alegerile indirecte propuse de univ. inteeduce cele directe. Regimulu intruducundu regulamentulu provisoriu, a executatu despusetiunile art. 43 d'in 868. Guvernulu va sustienu acestu regulamentu, ca fundulu regiu se scape odata de sistemulu burocratecu. si se se pota alege corporatiuni, care se reprezinte intru adeveru opiniunea publica.

La cererea deplui Capu, respunsulu se pune la ordene d'ilei spre a se pertrata la tempulu seu.

Trecundu-se la ordene, se continua si termina pertratarea speciale a proiectulu de lege pentru taiarea galbeniloru de 10 si 20 franci. Votarea definitiva se va face in siedinti'a venitoria. — Apoi se da citire raportulu comisiunii emise in caus'a controlarii detoriiloru perdinti, — se va preda comisiunii financiarie ce se va alege joi (in 17. l. c.) — In urma se face votare nominale a supr'a proiectulu de lege despre recrutarea de estutempu. 210 insi au votatu cu da! 7 cu ba, si 84 au absentatu.

Siedinti'a se inchia la 1 ora si 25 min. d. am.

Nr. 149 — 1869.

Protocolu

ce s'a luat in siedinti'a sinodului protopopescu gr. cat. alu Sibiului convocatu prin cerculariulu protopopescu d'to 26 Aprilie Nro 139—1869, pre bas'a cerculariului Metropolit. d'in 15 Aprilie 1869 Nr. 498.

I. Adunandu-se membrii sinodului atatu d'in partea preutiesca, catu si mirena in baseric'a gr. cat. d'in locu la 3 ore dupa amiedi, presedintele sinodului protop. D. Ioane V. Rusu, se adreseza catra sinodu cu unu evventu in care arata scopulu acestei adunari sinodale, si declarandu adunarea deschisa, poftesce, pre membrii sinodului, ca se si alega doui notari ad hoc cari se si alesera in pers. Dloru Ioane Popu, parocu in Viz-Oena si Nicolae Densusi anu.

II. Dupa aceea presid. propune conscrierea membriloru de facia, — carea facundu-se, se afla a fi presenti la sinodu, membrii d'in 28 comunitati bes. (parochie) 75 membri intre cari 26 preuti cei alti mireni.

III. Presedintele declarandu sinodulu de constituitu face urmatori'a propunere: e cunoscutu, ca dupa repausarea prea meritatulu barbatu alu basericeii si natiunei nostre Alesandru St. Siuluti, prevedinti'a divina a binevoitu a ne da unu arceiscopu si Metrop. in person'a Pr. S. Sale Dlu Dr. Ioane Vancu'a deci propune:

Sinodulu sei ureze, ca Ddiu pre acestu prea veneratu arceiscopu, se lu tiena la multi ani spre fericirea clerulu si a natiunei nostre, — si totu odata se si exprime dorinti'a ca precum antecesorii d'insului, s'au luptatu totu-de-un'a, pentru cleru si natiune asi si P. S. Sa cu poteri nefrante, se se lupte pentru drepturile natiunei, pentru baseric'a si autonomi'a ei.

Adunarea sinodala primesce cu insufletire evvintele respicate de D. presedinte, si porumpe in

urari de „se traesca“ si se decide a se trece esprimarea acestoru sentiminte la protocolu.

IV. Presedintele areta ca la ordene d'ilei, vine cerculariulu Metrop. d'in 15. Aprilie 1869. Nr. 498. — referitoriu la legea scolara adusa in sesiunea dietei trecute d'in 1868, si anume Articolulu de lege 38.

D. presid. amintesce ca in sesiunea dietei d'in Pesta in 1868 s'a adusu o lege pentru invetiamentulu poporului, si dice ca deca nu vomu staru d'in tote puterile a corespunde conditiuniloru cuprinse in §§. 11, 12 si 13 ai acelei legi, vomu veni in pusetiune, de a ne perde dreptulu de a ave scole confesionali, in care se ne educamu tenerimea noi insi-ne, si a-i da necesari'a crescere religioasa si morala. Statulu in puterea amintitei legi va desfintia scolele confesionale si va ridicu scole comune, sen de statu, cari nu voru depinde multu de la baseric'a; dupa ce e constatatu d'in Istoria, ca baseric'a ne-a scutitu si ne-a mangaiatu in tote tempurile cele triste, asi si acumu se ne silimu, ca se ne sustienemu dreptulu nostru celu mai santu de a ave scole confesionale. De aceea recomanda acestu obiectu momentosu seriosei consideratiuni a sinodului, si acest'a se se dechiare, si se se consulte asup'a modalitatii pentru sustinerea scoleloru confesionale conformu legiloru dietale.

In legatura cu acest'a presedintele cetesce cerculariulu protopop. de d'to 26 Aprilie 1869. Nr. 139, — indreptatu catra parochi tractuali prin care s'au convocatu la sinodu.

Dupa aceea poftesce pre notariulu Densusianu ca se dea cetirea cerculariului Pr. S. Sale D. metropolitu referitoriu la caus'a scolastica d'to 15 Aprilie a. c. pre a carui basa s'a si conchiamatu sinodulu. Dlu presedinte afla cu calea mai da unele desluciri, fiindu ca caus'a scolastica la noi este cea mai grea, pentru ca poporulu nu a ajunsu acolo, ca se cunoseca inca bine beneficiile adeverate ale scolei, de acea preutii si toti membrii de facia, se si dea tota silinti'a pentru a capacita poporulu in asta privintia. — Ori voru fi scole confesionali, ori de statu totu poporulu va debu se sustiena platindu 5° d'in dare. — In legatura cu aceste D. parocu Demetriu Cutaanu arata ca d'arile si greutatile potu se provina si mai mari d'in scolele de statu.

D'in aceste puncte de vedere momentose se ne ingrigimu dara, ca precum noi ne amu sustienutu scolele confesionali pan'acum: asi se le sustienemu si de aici inainte.

D. Teodoru Cumanu poftesce ca scolele, se remana confesionale, dara doresce ca se consultamu midlocele cum se delaturamu dificultatile, cari ne intimpina pre totu momentulu in conducerea loru. D. Nicol. Densusianu observuza la cuventarea antevorbitoriului, ca antaiu se enuncieze sinodulu principiuulu, si apoi se consultamu midlocele cum se sustienemu scolele. Antaiu se ne dechiaramu, ca vomu scole confesionale, si apoi se trecemu la modulu pentru sustinerea loru. D'insulu arata adeverat'a deosebire intre scolele confesionali, si intre cele ce voiesce se ni-le fundeze statulu, in ambe casurile, trebue se le sustiena poporulu.

E pentru scolele confesionale.

Dupa mai multe desbateri seriose se aduce urmatoriulu conclusu unanimu:

Sinodulu se dechiara pentru sustinerea scoleloru confesionali si indatoruza pre fia care, ca candu s'ar' cere d'in veri un'a parte vre o dechiaratiune in estu obiectu se se dechiare cu tota energi'a, cumca noi vomu ca scolele nostre confesionali, pre cum pana aici, si pre venitoriu se remana confesionali, si in estu intielesu se se capaciteze si poporeni nostri.

V. D. Petru Bradu, in legatura cu conclusulu anterioru, doresce ca sinodulu se si exprime dorinti'a ca pentru desbateru causei nostre scolare, si pentru popularitatea ei, Pr. S. Sa D. Metropolitu se fia rogatu a conchiamu catu mai curendu unu sinodu d'in intreg'a Arcidiecea.

D. protop. Rusu, mai adange ca la atare sinodu se se convoce si mireni, pentru ca de s'aru fi intemplatu acest'a mai de multu, caus'a comuna ar' fi inaintatu pote cu multu mai bine.

Ambe propunerile combinate se primescu ca conclusu.

VI. D. Teodoru Cumanu parocu, aduce inaintu, ca deore-ce prin statutulu basericeii rom. cat. publicatu in diurne, la adunarea tienenda pentru organizatiunea Universitatii basericescii rom. cat. se vedu a fi chiamati, — metropolitulu, si episcopii sufraganei ai nostrii cum si reprezentanti d'in cleru si mireni, d'insulu poftesce, ca sinodulu se dechiare, ca voiesce acestu tractu, in casu candu ar' fi convocati, se concurga d'in parte-si la alegerea ataroru reprezentanti?

Presidiulu observuza ca ne avendu nece unu actul oficiosu in asta privintia, acestu obiectu nu se pote pune la ordene d'ilei, ci propune, ca se se treca la punctulu atingatoriu de scolele confesionali, si anume despre modulu cum s'ar' pote acele sustien si ajutora mai bine?

D. Ioane Papiu directoru scol. in Orlatu, amintece, ca ar' fi de doritu, ca pentru sustinerea scoleloru esistente, si ridicarea de scole noue, se se rumpa cate o parte d'in s'ediulu comunulu seu se se esarendezu cate o parte d'in p'amenturile comunali in folosulu scoleloru.

D. Petru Bradu parocu, crede ca comunele au mai multe fontane de venituri, deci ar' fi cu scopu, ca unde se

pote, venitul d'in arende de crasmaritului pre 3 lune să se cedeze în favoarea școlilor populari.

D. Nicol. D e n s u s i a n u înca vorbeste totu în intielesulu acest'a

C o n c l u s u. Sinodulu protopopescu otaresce: ca preutimea și intielegintia mireana, să conlucre cu tota ocașunea ca să capaciteze pre poporu ca d'in veniturile comunali, să se intindia mana de ajutoriu pentru sustinerea școlilor confesionali, ca asiē acele să se pota provisiona și instrui cu tote cerintiele necesarie, amesuratu recerintieloru impuse prin legea dietala.

VII. D. Teod. C u m a n u par. în Vestemu, aduce era-si innainte motiunea sa ca sinodulu protopopescu să se dechiare cu asta ocașione, deca voiesce ca clerulu și mirenii d'in acestu tractu, să fia reprezentati la adunarea ce are să se tiena pre basca statului basericoi cat. pentru organizatiunea Universității baser. rom. cat. aratandu, că acest'a fiindu unu obiectu momentosu, nu se pote trece asiē usioru cu vederea d'in partea acestui sinodu tractualu.

D. profesoru d'in Orlatu S. S p i n e a n u se teme că asemene participare ar' potē prejudecā autonomiei const. a baserice nostre, a carei conservare ni este atāt'a de pretiosa la toti, și pentru care s'a luptatu totu-de una clerulu și intielegintia nostra si este gaf'a a se lupta si pre viitoriu cu tote midilocele legali și constitutiionali.

D. Nicolau D e n s u s i a n u observēza că baserica nostra ca autonoma pote să fia convocata la nesce consultari cu alte baserece, numai în cause, ce atingu trebile și interesele comune. În astfelu de cause potemu să participamu. — Deca inse obiectele pertractariloru, ar' fi de atare natura, câtu se atinga relatiunile interne ale basericei rom. cat. atunci baserica nostra la una atare adunare dupa parerea sa nu pote să participe, fara de a prejudecā, a u t o n o m i e i și i n d e p e n d i n t i e i sale garantate prin legi dietali sanctionate.

Presedintele aduce înainte ca noi avemu să ne tienu de conclusulu sinodului metrop. d'in 11 Augustu 1868, și altfelu despre cestiunat'a participare numai era-si unu sinodu ardiecesanu ar' fi competente a decide.

C o n c l u s u. Sinodulu protopop. zelosu, pentru conservarea a u t o n o m i e i basericei sale se afla motivatu a enuncia, că cestiunea participare i, s'ēne participare i la adunarea susu amintita pentru organizatiunea universității basericei rom. cat. cadiendu în competintia unui sinodu ardiecesanu, numai acesta pote să se decida în asta privintia.

VIII. Presidiulu propune alegerea unei comisii pentru verificarea protocolului șiedintiei presente.

Se alegu de membri ai acestei comisii D. Pavelu de D u n c a, Dimitru M u n t e a n u, Teodoru C u m a n u, Ioane V e l t i a n u, D. Demet. C u t e a n u și Ioane B r a d u.

IX. În urma prezidului roga în numele binelui basericescu și școlare pre toti membrii de facia ai sinodului, ca să se stradiasca fia-care în sfer'a sa, a conlucrā pentru sustinerea școlilor confesionali și a popularisā cu tota ocașunea acēsta idea între poporeni nostri; le impune la anima strins'a detorintia nationale, cu deosebire preutimei și intielegintiei, ca să capaciteze pre poporeni a-si provedē si instrue școlele cu tote recuisitele recerute de lege; a staru, ca pruncii să frecventeze regulatu școl'a, și cursulu școlasticu să se tiena amesuratu legi pre sate în decursu de 8 lune. Invetiatoriloru populari să li-se impuna strins'a detoria a propune tote obiectele prescise, a face cu finea fia carei septemane aratari la directiunile respect. ale școlilor populari despre pruncii negligenti în frecventarea școlei; ēr' parochii în tota lun'a să reporteze la oficiulu arci-diaconale, despre frecventarea și progresulu școlariloru, cerendu la casu de lipsa și asistentia d'in partea deregatoriiloru civile.

Cu aceste șiedintia inceputa la 3 ore dupa amedi s'a inchisu la 6^{1/2} ore.

Sibiu în 6 Maiu c. n. 1869.

Ioane V. R u s u m. p.
prot ca pres. sinodului.

Ioane P o p u m. p.
notariu ad hoc.

Nicolau D e s u s i a n u m. p.
notariu ad hoc.

Acestu protocolu s'au verificatu în 7. Maiu 186 Paulu Dunca m. p., Bradu m. p. capitanu, Demitru Cuteanu m. p., Ionu Velteanu m. p.; Teodoru Comanu m. p.

Simleu, 13. iuniu 1869.

Domnule Redactoriu! Romanii gr.-cat. d'in comitatulu Crasnei în urm'a conclusului unei conferintie preliminarie tiena în 4. iuniu adunandu-se în 11. iuniu în unu numeru forte insemnatu, au decisu unanimu n e p a r t i c i p a r e a la congresulu catoliciloru de ritulu latinu conșiamatu la Pest'a pre 20. iuniu, precum si facerea unei reprezentatiuni la ordinariatulu de Gherl'a pentru midilucirea conșiamarei unui sinodu provinciale alu romaniloru gr.-catolici, care sinodu singuru e competente a decide în câtu debe să participe și romanii gr.-catolici la congresulu catoliciloru de rit. lat. în caus'a autonomiei baserice catolice; ēu permisiunea Dvostre preste câte-va d'ile voiu tramite și testulu susmemoratei reprezentatiuni. În d'ilele aceste cetiram în Gazet'a Transilvaniei și

cerculariulu Prea S. Sale d. Metropolitu Ioane Vancsa, în obiectulu alegerei la numitulu congresu alu Romano-catoliciloru; ne a cuprinsu o mirare vediendu ce diferentia esentiale este între acestua și alu veneratulu consistoriu d'in Gherl'a; precandu v. consistoriu în cerculariulu s'eu, d'ice că obiectulu pertractarei în numitulu congresu, voru fi și „particulariele interese ale fia-carei diecese“ cerculariulu Prea S. Sale metropolitulu d'ice espresu, că particulariele interese ale diecesoloru nee decātu nu se voru numerā între obiectele pertractande în acelu congresu; „acum dle Redactoriu spuneti-ne că deca capii nostri beserecesci nu sunt în chiaru despre obiectele azelui congresu, cum se ne potemu noi orientā? acum deca vener. nostru consistoriu ne mangaia cu aceea că acolo nu se voru pertractā dogme ce interese particulare ale diecesoloru, spuneti-ne că ce suntemu indreptatiti a presupune despre tōta trēb'a asta? nu se voru pertractā dogme! minunatu lucru, ven. Consistoriu are minunate convingeri despre credintiosii greco-catolici d'in diecesea Gherlei deca afla de trebuintia a le bagā în capu că în congresulu d'in Pest'a nu se voru pertractā dogme, minunate cunoscentie a canonelor și dreptulu beserecescu trebuie să aiba gr.-catolicii d'in diecesea Gherlei deca se afla ven. consistoriu necesitatu ai capacitā că în congresulu preparatoriu alu'unei provincie beserecesci nu se voru pertractā dogme, apoi întru adeveru e pecatu ca preotimea nostra inventia în 4 ani prin seminarie sciintiele teologice, deca mai are lipsa de comentariu și în unele cause ca aceste; înainte dara numai cu sistemulu inceputu, de cāti-va ani, și apoi în 2—3 diecenie besereca nostra romana a faentu mari progresuri!!

U n u c r e d i n t i o s u.

De sub malulu regelui în 8 iuniu 1869.

Dle Red. ! În stimatulu diariu ce lu redigiati au aparutu în nr. 45—234 cu datu d'in Fagarasiu cu semnatura unui boerasiu unu articlu în care eu pe langa vice-capitanulu districtuale I. G. Codru Dragusianulu sum calumniatu de vendiatoriu alu natiunei și cortesiu alu candidatulu de deputatu dietale în cerculu superiore, Benedek Gyula.

Acēsta afirmare a dlui corespondinte este cu atātu mai malitiosa și cu tendintie rele, cu câtu d'insulu pe tempulu alegeriloru au fostu acasa, și chiaru martore oculatu la tote intreprinderile mele (întrē marginile legii) pentru alegerea noului deputatu dietale, și m'au spriginutu dupa potintia, acēsta debue să o marturiseau, pentru că nu știu succi adeverulu, precum face dsa, și acum'a pecatulu ce l'au comis dsa tocmai în baserica d'in Venetia inferiore, în vorbirea rostita către poporu, ce au produsu amaratiune preste noi toti, lu arunca pre spatele mele.

Destulu atāt'a dle corespondinte, că de nu veniai acasa, nu causai atâte-a neplaceri, și rusine natiunei și intielegintiei d'in tractu, pentru că Dta ca persona esaltata ai voit singuru să spargi zidulu Vavilonului cu capulu, amenintindu poporulu cu câte si mai câte, ma chiaru pe afinii Dtale i-ai departatu de la Dta prin sburdarea-ti nemarginita că-ci mai toti s'au facutu benedechisti — de altmintrea, ti o spunu verde și fără complementu, că pe câtu unu Benedek si-are scaderile sale cu insielatorie și altele, nu cu multu mai puțin preponderedi Dta. Si scii că mai înainte de a serie acelu articlu nu ai pus mai antāiu man'a la peptu și apoi se esi inaintea lumei cu atâtea minciune operite? Scii si aceea că dupa alegere ti-ai luat form'a de advocatu și ai venit la cancelaria cu partidele spre ale esoperā dreptulu, ce nu le competiā, pentru parale scumpe, și alungandu-te ca pre unu ne indreptatitu — nu ai știutu cum să-ti versi veninulu, fora cu mentiune aruncate în publicitate.

Eu Dlu meu ce am fostu promis, că alegatorii suntu toti pentru unu deputatu romanu și anume în person'a Dlui G. . . B. . . o recunosc, și credea tōta lumea că vomu triumfā, ca în anii precidinti — d'apoi Dle vediut'ai cu m s b u r a u b a n i i c h i a r' si d'in manile porcariulu d'in Venetia, asiē încātu cugetai că Rothschild ar' fi descacatu la nemesii Dvōstra, și atuncia stamu uimiti cu totii că-ci noi nu avemu credituri ca stapanii, contradovada este Coman'a inferiore, unde nu au potutu să ajunga masina coruptiunei, pentru că atunci acēsta domni cari au venit cu pandurii magistratulu d'in Fagarasiu înarmati la Venetia, și-perdeau cătrafusele, dara Dvōstra de frica v'ati suitu în turnu și me acceptati să ve scapu eu de perire.

Încă una și sanetosa Dle corespondinte, m'amu convinsu că ai facutu esperintia, că amu bani și nu-ti dau să joci rola de cavaleriu prin Sabiu, ti-ai luat refugiu la diurnalistica dupa care ai și intreprinsu o calatoria la Brasiovu se venezi, dara mi se pare că ai venit pre josu cu buzele inflate că-ci pentru atari servitii nu se arunca ordiu pre gansce.

Dle nesdravene! Dlu capitanu Codru nu au potutu alungā nuorii să vedia poporulu sōrele, credu că Dta ai luat alta cariera, nu amu știutu în ce tufa jace epurele, ci pana acum'a ai șiedutu ca piscio'a legatu în sacu, cu tōte că unghiile ti le amu cunoscutu de multu, dara proverbiulu romanu: Ca pana nu te dore nu te legi, asiē și Dta de te ar' fi alesu comitetulu districtulu de asesore ori protofiscalu dupa cum ai aspiratu (d'in acēsta alusiune vedemu că sunteți în ratecire. Red.) de siguru, ti resaria sōrele sperantiei.

Tōte ti-le asiū iertā, că-ci atributulu ti au premersu, dara că-ci me numesci serginte alu Dlui vice-capitanu Co-

dru Dragusianulu, nu potu consimti nici câtu negrulu sub unghie cu bajocurele Dtale, inse atāt'a știu — că „ocara ocarește tiēr'a“ — că-ci nu ai nimeritu cuiu în capu.

Dle, Dta ai fostu de fatia la alegere, dara ti-o spunu si aceea că erai plinu de spiritulu asperu și numai un'a ai cartiaitu, și dreptu tienatorii de ordine (gendarmi) ti-au pus baionetulu în peptu, și indata ai luat'o la sanetos'a, pentru ce nu te ai luptatu ca ceialalti romani adeverati? pentru că scii bine, că de suflamu ce-va cătra poporu, ti-respondē gendarmii „Dă-te innapoi, Ddieulu tēu celu romanescu! (în limba cea culta a stapaniloru),“ pre candu trasi-impinsii de schusterei ne bajocariau fora destingere de caracteru ori persona, asiē dara insadaru stralucia sōrele departe, că-ci tunetulu erā la ureche O spunu în lumea largă Dle că amu provocatu pe gendarmi să-mi dee asistentia spre a oprī coruptiunile de beuture, și numai odata mi au datu ascultare, dupa aceea me priviau ca pre unu simplu alegatoriu, esprimandu-se publice, că d'insi au ordinu a da ascultare numai presedinteliu comisiei, de alta parte ni au spus-o conducatoriu postulu de gendarmi d'in Sierpeni, că au capetatu ordinu de a nu da ascultare judeului tractuale. Deci Dlu meu ce au remasu de facutu, ci a inflā d'in umeri, că-ci dreptatea erā în busunariulu stapaniloru ce striga în gura mare că d'insi sunt concediitii regimului.

Nu e destulu cu atāt'a, pentru că dupa ce amu fostu alungatu d'întrē poporu și șiedind u în casa cu comisiiunea au sositu o deputatiune d'întrē maghiari, ce are au provocatu pe presedintele în numele boeriloru d'in Gridu și Venetia inferiore, ca daca nu voiu parasi sala, nu mai voteza nici unulu, deci dara aratandu comisiiunii că siguritatea personale pentru mine erā amenintata, m'am departatu în firm'a sperantia că comisiiunea pentru atâte-a atacuri și bajocuri va suspinde votisarea și ne facandu acēsta o patira cam siodu, că-ci daca nu intrevieni gendarmii între poporu si comisiiune, scandalulu erā gaf'a. Dlu meu debe să scii, că acesti dni maghiari au spus'o francu, că numai Dni romanesci le au pusu dările cele mari, i c o n s t r i n g u s e d e a s o l d a t i, și câte ne audite scorniau asupr'a romaniloru încātu plebeii crediendu erā dispusi a restignī pē totu individulu ce se arātā ca partita nationale romana. (Rēu semnu, că poporulu rom. crede strai-nului. Red.)

Este unu ce curiosu, cumu potu invinui Dnii ce șiedu la mēsa numai cu sugarea în gura că-ci nu amu pututu disciplinā poporulu dara la usi'a Dloru nu vedu gnoiuulu ne maturatu, pentru că nu au facutu bataru atāt'a de a provocā energice pre alegatori romani d'in urbea Fagarasiu, ca să vina la urna, ci au acceptatu ca d'in pescari, porcari, opincari, etc. să ēsa salvatorii natiunei romane ca pre timpulu lui Cristosu.

Ore Dle corespondinte facut'ai Dta si cu alti ca Dta bataru unu pasu pentru alegerea unui deput. romanu? Vedeti Dloru că de unde se nasce reulu — vorbirea vie scumpa pre simplii sateni ignorati ca si candu ati fi toti baroni, de afacerile particulariloru forte puțin ve interesati si apoi dieu cu totu dreptulu d'ice romanulu: că cu Domnșiorii estia-nici nu poti vorbi, și le-amu deschisu usile de neamu saturatu — deci dara Dle ca poporulu să ne asculte, și să nu ne iē în furca lungă, candu avemu lipsa de elu să corespondemu chiamarei de ampoiati, se premergemu cu esemplu si candu lu dore să-lu ajutāmu, ca să nu incarce tote relele seculari totu pe ampoiati romani.

Știu că te ai saturatu, dara înca un'a, și apoi pofta buna de cetire — despre convenirea Dtale în fatia unui amicu cu unii sateni d'in acestu tractu pre care l'asiū fi indemnatu ca poporulu acelei comune să voteze cu Benedek, dā-o la lumina, și trage-me la judecata nationale, pana atunci te privescu numai ca pre unulu ce crede în bobii, și alte far-mece, și te dechiaru de mentinosu și omu cu patima.

Georgiu Popu Grideanu.*)

În Nrulu 61. „Fed.“ publicāramu respunsulu mai multoru alegatori d'in cerculu elect. alu Carasiului (comit. șatunare) adresatu dlui Ales. Bud'a, ca intempnare la rectificările sale d'in Nr. 36. „Fed.“ Pentru crutiarea spatiului de altmintre înca angustu alu coloneloru diariului nostru, nu publicāramu atunci scrisorea ce ni-se adresase de către ddi alegatori subsemnati la acelu articlu, acum inse la provocarea dlui A. Bud'a, parte pentru ca dsa se nu aiba vre o cauza de banuela neci în contr'a Redactiunii, neci în contr'a cutarui alegatoriu d'in cerculu amintitu, impartesimū întregu testulu scrisorii cestiunate d'impreuna cu semnatura, dechiarandu totodata că dlui A. . . de crede a i-se fi facutu nedreptate și voiesce a face reflexiuni spre justificarea sa, nu i este inchisa calea, pentru că Redactiunea

*) Conform detorintiei nostre de nepartenitori dēderamu locu reflexiuniloru Dv. și daca am forfecatu unele alusiuni prepersonale relative la autorulu corespondintieloru cestiunate am facutu-o pentru că observāramu indata că ve insielati în presupusetiunea Dv. în privintia persoanei în contr'a carei a aveti banuela și pentru că respunsulu Dv. în locu de a se margini la refrangerea asertiuniloru corespondinteliu se ocupa prea multu de person'a a lui, de altmintrea ve ascurāramu că am forfecatu destule pasuri și d'in corespondintie cestiunata dar' în fine combinandu tote resuita ca mire a ce-va fi a putregaiu Fagarasiu, — vreamu să d'icem în Danimarca!

R e d.

numai în cestiuni curatu personale curma discutiunile sterile era candu intru aceste subversive vre o cauza publica, s'en natiunala, ea nu are neci simpatie neci antipatie, ei dupa d'ca'la „Amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica veritas“ dorresce si vre ca cestiunea se lamuresca. Deci lumina si rezultatulu ei, adevemu si dreptate! este si va fi devis'a nostra.

„Onorab. Redactiune. Dlu Alesandru Buda in Nr. 36. alu „Federatiunei“ voidu a-si rectificã portarea enigmatica cu ocaziunea alãgerei la Carasieu, in declaratiunea sa esita la publicitate, a denaturatu adevemulu fãra neci o crutiare, ma chiaru tientesce a innegri fãra destingere pre alegatorii rni d'in acestu cercu electoralu. Subscripii ne sentimã nu numai indreptãtiti, dar' chiaru constrinsi a da Dlu A. Buda alataratulu respunsu, in tipu de epistola deschisa. — Nu scimu, in ce reputatiune stã Dlu la fratii romani d'in Pest'a, dar' la noi cu portarea sa, adevematu mistificatoria, si-a perdutu cu totulu reputatiunea de romanu probatu, care o avuse. Credemu, cã onorab. Redactiune nu va cugetã a avè o cauza drepta de a refusa publicarea acestui respunsu alu nostru (intardiatu pentru multele ocupatiuni) cu atãtu mai vertosu, cã-ci in acelu casu aru lasã in reputatiune nemeritata pre unu insu, carele a facutu prè multe mistificãri, pentru ca se fia demnu a si-o perde. Apoi si de altminte neadeverulu nu merita crutiare. — Primiti. etc.“

Club codrulu Satu-marelui 10 15 1869.

Sinceri stimatori:

Grig. Fabianu, mpr. Giorg. Ardeleanu, mpr. Teofilu Valeanu, mpr. Giorg. Popu, mp. Dem. Popu, mp. Giorg. Marchisiu, mp. Vas. Fabianu, mp. Giorg. Leucutiã, mp. Mih. Ditiu, mp. Eman. Pele, mp. Ciriacu Barbulu, mp. Vas. Cinea, mp. Dion. Popiu, mp. Dem. Sincai, mp. Aug. Pele, mp. Vas. Ilutiu, mp.

NOUȚĂȚI STRAINE.

FRANCI'A. Relativu la turburãrile intemperate in Parisu care ni revoca in memoria preludiulu revolutiunii d'in iuliu 1848, cetimã in foile germane urmatoriile: „Turburãrile pre stradele Parisului se continua acum de cinci zile; tota lumea se arãta atãtiata in gradulu supremu, comerçiu si industri'a suferu, in una ziua au parasitu cetatea preste 40,000 de omeni, in multe cuartire boltele se inchidu forte tempuriu; se pote d'ice, cã daun'a materiala, produsa prin turburãrile aceste, se suie la milione. Cu unu cuventu, publiculu e forte nendestulitu, si tocmai publiculu acestu-a prin participarea sa face possibile cõptinuarea scenelor acestoru-a. Diurnalele toturoru partiteloru au admoniatu si conjuratu pre cetãtienti cei onesti, a remanè acasa, lasandu pre turburatori singuri cu politi'a; atunci acest'a, vedindu-se necesitata, va lovì in capetele cele adevemate, si estu modu liniscea se va restaurã numai de cãtu, in se nimene nu asculta de aceste admonitiuni. Bulevardulu Montmartre tocmai asiè de cercetatu de publicu ca si teatrulu. La 7 ora ser'a se incepe pies'a, si la 12. ore se finesece. Ma. pentru ca se assiste si la inceputulu comediei publiculu ocupa locu inca inainte de 6 ore la diferire intrãri a le teatrulu.“

Dintre tote turburãrile comise, cele de la 10. iuniu au avutu unu caracteru de totu seriosu. Una multime mare de poporu s'a adunatu inca la 5 ore in Faubourg du Temple, Villette, Faubourg St. Antoine si in Menilmontant. Partea cea mai mare a publiculu au fostu lucratori, cari stateau linisçiti si vorbiãu despre intemplanentele d'in zilele precedente. Numai de cãtu se vedu inaintandu de pre Menilmontant nescie bande. Un'a d'intre acele, comandata de unu omu batranu cu barba alba, comitea multe escese, spargeã la ferestre, bombardã mai multe cãrcime si trei case publice spargundu tote lampele si unele bolte. Cãtra 9 ore apare garda municipale calare si pedestru (doue batalione si doue escadron) respingundu multimea pre bulevardulu de Belleville, pre Rue du Temple si Rue Popincourt, unde s'au fostu facutu si nescie baricade. La 10 ore tota partea acest'a fu linisçita, avendu unu aspectu forte tristu. Tote boltele erãu inchise, neci unu sufletu de omu nu vedeã pre strade, nu ardeã nece una lampa, cã-ce conspiratorii le-au fostu spartu tote. Pre tote bulevardele domniã linisçe mormentala — numai pre bulevardulu Poissonniere erã miscare, de unde se audia sunetulu dobeloru si strigãrile conspiratorileru. Pre la 9 ore miscarea incepù a luã dimensiuni totu mai mari. Si anume se ivira mai multe bande de conspiratori, cantandu marselin'a. Una parte d'intre ei erãu inarmati cu rude de feru. Cutrierãra bulevardulu Montmartre si dupa ace'a se postãra inaintea Varietãtulu. Erãu trecute 10 ore, eandu gard'a municipale si cam la 500 de sergenti inaintãra contr'a conspiratorileru, incependu a imprasçia multimea. Cu ocaziunea acest'a mai multi individi fure vulnerati. Unu-a i s'a scosu unu ochiu, era altulu fu ucisu in Rue St. Marc., unde se vedu inca si adi urme de sange. Bulevardulu Montmartre in se era se implù de unu multime de omeni; unii se incereãra a jafuã magasinulu

d'in Rue Vivienne alu fabricatorulu de arme Lefaucheu, in se nu li-a sucesu. Totu de odata una alta banda oprì la coltiulu Rue de Banque unu omnibusu, voidu a-lu resturnã; fu in se fugarita Cãtra 12 ore turburãrile se incepura de nou Conspiratorii au fostu spartu tote boltele vendietorileru de diurnale, pentru a se baricadã contr'a cavaleriei. Se incereãra a scoate si arbori si stinsera tote lampele; fure in se imprasçiatu de militia si sergentii politiei, arestandu-se cam la 600 de individi. La 1 1/2 ora liniscea fu restaurata.

VARIETATI.

** Guvernele europene au esmisu in patrariulu primu alu a. 1869 carthie de statu in suma de 325,560,000 franci si anume: Germani'a 32,875,000 fr., Austri'a 87,500,000, Elveti'a 28,875,000, Ispani'a 13,750,000, Franci'a 13,400,000, Itali'a 9,380,000, Holandi'a si Belgi'a 24,870,000, Turci'a 62,000,000 si Russi'a 62,910,000 franci.

** (Montanisticu) Diariulu vienesu „Osten“ spune, cã in apropierea Zamului (cõtu Huniador'a) s'a descoperitu una mina de arama, carea se dice a fi cea mai avuta in tota Austri'a. Conformu analizei facuta de institutulu ces. reg. geologicu d'in Vien'a, min'a susatinsa contine 29.2 percente de arama. De a supr'a crustei de arama se afla un'a de pamentu tare de 6 orgie de grosa.

** „Pest. Lloyd“ spune cã gidanii scosi d'in Roman'i'a s'au asiediatu in Transilvani'a. Mai multe familie voiescu a trece in Ungari'a.

** (Date statistice). Statisticii spunu, cã pre globulu pamentulu esistu 300 milioane de fumatori, d'intre cari 2/3 parti sunt constrinsi se scuipa su decursulu fumaturulu. Preste totu 50 de omeni scuipa pre tota diu'a una litra, si asiè 200 milioane de omeni scuipa pre tota diu'a patru milioane de litre si intr'unu anu nu mai putienu de cãtu unu miliardu si 460 milioane litre de scuipitu. D'in scuipitulu acestu-a — dicu ei — s'ar pote face unu fluviu, pre carele ar pote pluti si cele mai grele nãi. Ei afirma, cã fumatori, scuipindu-si tota umediã'a, trebe se pierã cu totii, ca-ce precum sangele asiè si scuipitulu este una recerintia principala pentru vietia omulu.

** (Decoratiune.) In urm'a raportulu ministrulu de externe sub No. 3562, Mariae Sa Domnitorulu Rom. au bine-voita a acordã Domulu Demitru Ghica, presiedinte alu consiliulu si ministru alu afaceriloru straine, inalt'a autoritatiune pentru a purta insemnele ordinulu Hohenzollernu Sigmaringenu, clas'a I-a, ce i s'au conferitu de Alteti'a Sa regala principele Antoniu de Hohenzollernu Sigmaringenu. (Monitoriu.)

(Monstru de Petitiune) Romanii d'in comitatulu Aradului adresara consiliulu ministerialu o petitiune incarçata cu 7950, di: siepte mii, noue sute, cinci-deci de semnatura, prin care ceru a si-se numi comite supremu de natiunea romana, carele se se bucare nu numai de increderea guvernulu ci totodata si de a poporulu rom. d'in acelu comitatu curatu romanescu. Petitiunea, a fara de acestu motivu, se baseza pre art. XLIV. alu legii d'in 1868. — De cãte ori se bucina la urechile guvernulu mag. asemenea cantece de la codru, mai totu deãun'a se aude respunsulu steriotipu „de unde se luãmu omulu vostru cioplitu dupa asemenarea nostra?“ Daca nu poteti furã, Fauriti!

** (Deschiderea congresulu serbescu in 14 iun. in Carloveti) s'au intemplat in sal'a magistratule la 10 ore a. m., fiindu de fatia afara de episcopii Stoicoviciu, Geniciu, Cangelatiu, si mai multi arcimandriti, 65 deputati — civili, preuti si militari, asistandu unu publicu numerosu. La propunerea lui dr. Suboticiu s'au alesu una deputatiune spre a invitã pre patriarculu, care se infatiasã pre la 12 ore, fu primitu cu entusiascece „jivio“, si primitendu una cuventare urmata de aplause, dechiarã deschisu congresulu.

Congresulu romanescu gr. or. tienutu la Sabiu in antr. intru un'a d'in siedintiele sale (pare-ni-se in 7 octobru) delegase d'in sinulu sãu optu membri insarcinati de a se infatiasã la congresulu serbescu cu scopu de a incereã amicabil'a impartire a fonduriloru mai nainte comune romano-serbesci. Membrii resp. primira in dilele aceste de la Metropoliã estratulu procesulu verb. alu cestiunãtei siedintie, relativu la misiunea lor. Impartesimã numele membriloru delegati, sub Presiedinti'a: Pr. S. Sale Parintelui A. E. si Metrop. Andreiu bar. de Siagu'nã sãu la casu de impedeçare sub presied. S. Sale Par. Eppu alu Aradului Procop. Iva cõviciu, DDi: Ionu Balnosianu locuteninte primariu imp. reg. Giorgiu Ioanoviciu secret. de statu si deput. diet. Antoniu Mocioni deput. diet. Ionu Popoviciu protop. Versetiului, — Vinc. Babesiu dep. diet. — Simeon Bicã protop. si presied. consist. de Oradea-M. Sigism. Popoviciu, vice-com. Aradului, deput. diet. — si Constantinu Radulescu, adv

Sciri electrice.

Vien'a, 14. iuniu. Adunarea poporala d'in Leopole conchiamata de societatea democratoru a decisu, a nu tramite deputati in senatulu imperialu. — Deputatulu Borkovski a fostu presiedinte adunãrii.

Parisu, 14. iuniu. Diurnalulu „Monde“ spune, cã politi'a a prinsu mai multe chartie, cari aru contienè desluciri forte insemnate despre turburãrile d'in urma.

Parisu, 14. iuniu. „La Presse“ dice, cã Haussmann a demissionatu.

Vien'a, 14. iuniu. „Press'a“ spune d'in Parisu, cã celoru trei redactori arestati ai diurnalulu „Reveil“ li s'a intentatu procesu de lesa maiestate. Ficiorii lui Victoru Hugo au scapatu de arestare prin fuga.

Vien'a, 14. iuniu. „Press'a“ vre a scã, cã ministrulu Herbst ar' fi tramisu ministrulu de resbelu Kuhn una nota, prin care-lu provõca a si retrage ordinatiunea disciplinare de la finea lui aprile, pre bas'a carei-a colonelulu Bartels fu citatu inaintea tribunalulu militarulu.

Carlovitiu, 14. iuniu. Patriarculu deschise adi la 11 1/2 ore congresulu serbescu. Patriarculu fu insoțitu in sal'a magistratulu opidanu de una deputatiune compusa de dr. Suboticiu; vorbirea lui fu salutata cu entusiasmu.

Constantinopole, 14. iuniu. Guvernulu e aplecatu a recunosee familieii lui Fazilu pasi'a ereditatea tronulu. Sultanulu e forte necesitu pre viceregele Egiptulu.

Washingtonu, 13. iuniu. Agintele insulei Cuba a provocatu de nou pre guvernulu statelor americane, ca se recunosea de legale revolutiunea d'in Cuba. Secretariulu de statu Fish i-a respinsu resolutu cererea.

Parisu, 14. iuniu. Eri nu s'au intemplatu turburãri; pre totindene a domnitu cea mai perfecta linisçe. — Imperatulu a cercetatu eri la 3 1/2 ore dupa amedi pre vice-regele Egiptulu, cu care a petrecutu una ora.

Bruseia, 15. iuniu. Concluzulu de la 12 l. c. despre delaturarea arestãrii pentru detoria fu respinsu in senatu cu 34 contra 23 voturi. Ministrulu justitiei s'a nensitu a complauã diferentiele de opiniuni ce esistu intre senatu si camera, in se nu i-a sucesu.

Londr'a, 15. iuniu. In cas'a de susu s'au inceputu desbaterile a supr'a bilulu beserecei d'in Irlandi'a. Cas'a si tribunele sunt pline. Clironomulu cu soci'a sa sunt presinti. S'au presintatu petitiuni demonstratorie contr'a bilulu. Lordulu Granville pretinde in una vorbire lunga a dou'a cestira a bilulu, era lordulu Harrovby respingerea lui.

Vien'a, 15. iuniu. Scirile d'in Parisu spunu cã Rouheru va intrã in ministeriu.

Bucuresci, 15. iuniu. Guvernulu a presintatu camereii unu proieptu de lege prin care cere unu imprumutu de 15 milioane franci.

Newyork, 14. iuniu. Consululu statelor americane de nordu Motlye insarcinatu, la casu candu Angli'a ar suscepe de nou negociatiunile despre cestiunea de Alabama, a dechiarã, cã uniunea ca guvernulu nu pretinde nece una desdaunare pentru recunoscerea statelor de sudu. Scirile esite d'in fontane ispaniole spunu, cã insurgentii d'in insula Cuba ar fi totalminte batuti.

Florenti'a, 16. iuniu. In 15. l. c. se scrie d'in Rom'a, cã d'in Paris au sositu la Rom'a telegrame multu importanti, in urmarea caroru-a cardenalulu Berardi va caletori mane la Paris cu unu misiune estraordenaria — Pap'a suferi de morbulu epilepticu, care in se decurse fãn vre-unu periclu mai mare. — D'in partea mai multoru poteri se manifesta opusetiune contr'a sinodulu ecumenic conchiamatu de pap'a, si acest'a produce nelenisçe in Vaticanu. — Escortarea cãtoru-va poloni d'in Rom'a se atribuesce mai multu unor consideratiuni de statu de statu de cãtu motiveloru diplomatebe.

Madridu, 17. iuniu. In siedinti'a de marti a cortesulu Serrano se alãse reginte cu 193 contr'a 45 de voturi.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.